

Overweging zondag 16 september 2012

Startzondag 'Met andere ogen'

Gereformeerde Kerk van Loosdrecht

ds. Stefan Dijkhuizen

Johannes 4: 1-30, 39-42

Inleiding op de dienst:

Afgelopen zomer ontstond het idee voor het thema 'Met andere ogen'. In gesprek in de achtertuin van een gemeentelid, ging het over de vraag hoe het nu ging in de kerk en in onze gemeente. Wat is nu belangrijk en hoe ben je in deze tijd nu nog kerk samen?

Het gaat vaak over wat er allemaal niet goed meer gaat. Over wat er niet meer is of lukt. Maar kun je ook eens een andere blik hebben? M.a.w.: kunnen we ook met andere ogen kijken naar wat er is, naar wat nodig is?

Zo ontstond al snel het idee om deze Startzondag en het komende seizoen als slogan mee te geven 'Met andere ogen'. Kunnen we eens met andere ogen naar het bekende kijken? Naar de verhalen, naar de kerk, naar onszelf?

En misschien is het wel het kenmerk van iedere gelovige: Kijken met andere ogen naar de wereld om je heen. Met verwachting, ook al heb je al zo veel gewacht, en zo vaak voor niets. Met verwondering, ook al geloof je eigenlijk niet meer in een wonder.

De dienst zit wat anders in elkaar dan normaal.

Er is straks een krantenartikel dat gaat over 'met andere ogen' kijken, en een lezing uit de Bijbel in een rollenspel. We willen nadenken over vragen bij dit thema, en we gaan hopelijk in gesprek met elkaar.

Overweging:

Geliefden van onze Heer,

het verhaal van Jezus en de Samaritaanse vrouw is een jaar of tien geleden het centrum geweest voor een heel bijzonder onderzoek. Dit verhaal is namelijk 'intercultureel gelezen'. Dat betekent dat er vanuit de VU in Amsterdam allerlei groepen uit de hele wereld zijn benaderd om dit verhaal te lezen en erop te reageren vanuit de eigen context. En daarna gingen die groepen ook met elkaar in gesprek; India, Hongarije, Ghana, Indonesië, Nicaragua, en verschillende groepen uit Nederland.

Het spreekt voor zich dat dit een bijzonder boeiend onderzoek is geweest. Hoe lees jij in India dit verhaal, en welke beelden spelen daarin mee? Hoe vanzelfsprekend is water voor ons in Nederland, en het alleen gaan van een vrouw? Wat betekent 'redding' in Ghana? Enzovoorts.

Met andere ogen werd dit verhaal gelezen. De beelden van Jezus uitgewisseld. Er ontstond een prachtig proces. Kun je elkaar begrijpen, kun je elkaar ontmoeten?

Afgelopen donderdag hebben we met de 20+gesprekskring ook gesproken over dit verhaal (van Jezus en de Samaritaanse vrouw). En ook over het krantenartikel trouwens. 'Met andere ogen' kijken naar de wereld, naar jezelf, naar de ander naast je. Kan dat? Lukt dat? Is dat moeilijk, en tegen welke beelden en vooroordelen lopen wij aan?

Ik stelde ook de vraag of van een gelovig iemand mag worden verwacht dat je 'met andere ogen' kijkt. Wat voor ogen zijn dat dan? En we zeggen wel eens 'kijken met Gods ogen', maar wat bedoelen we daar mee? Het bleek niet zo eenvoudig om op dit soort vragen een antwoord te geven.

'Met andere ogen'. Een slogan boven deze Startzondag. Boven het komende seizoen. Kunnen we met een andere blik kijken naar de wereld, naar onszelf, naar onze gemeente?

Zeker ook omdat het meer en meer duidelijk wordt dat het niet meer is zoals het was. De wereld is veranderd, blijft iedere dag veranderen, en de kerk is veranderd, gelovig zijn is veranderd. Ook al vindt de één dat de kerk hopeloos verouderd is, 200 jaar achterloopt, en de ander juist dat het allemaal bij het oude moet blijven. Met welke blik zien wij?

Dat Israëls beeld en de blik op de Samaritanen negatief was, is waarschijnlijk wel bekend. De Samaritanen werden gezien als heidense rest, als illegalen die bij het uitverkoren volk probeerden te horen, en er een onwettige relatie met God op nahielden.

Daarom is het opmerkelijk dat in het Nieuwe Testament zo'n positieve rol voor hen is weggelegd, en niet alleen in dit verhaal. Denk aan dat andere verhaal, over de barmhartige Samaritaan. Maar ook later, als de eerste gemeenten gaan ontstaan buiten Judea, dan is Samaria de eerste plek waar de Messias verkondigd wordt.

Jezus is eigenwijs. Hij weigert onnodig om te reizen op weg naar Galilea, en trekt door dat heidense land. Hij en zijn leerlingen rusten een ogenblik uit bij de Jakobsbron van Sichar, een Samaritaanse stad. Sichar is een spotnaam, want eigenlijk gaat het om Sichem, de plek waar ooit God met het volk zijn verbond opnieuw bevestigde. Sichar betekent 'dronken', dus: Jezus, vermoeid van de reis, zoekt naar wat te drinken bij de stad die dronken is.

Dan verschijnt een vrouw om water te putten. Het zal Jezus verbaasd hebben. Een vrouw alleen, buiten de stad, en op het heetst van de dag: Hier is iets niet pluis.

En misschien wel daarom, maar alsnog tegen alle gebruiken en regels is, spreekt Jezus haar aan. Ongehoord, dat doet een man niet met een onbekende, alleengaande vrouw. Laat staan een Samaritaanse.

Maar, in het Middenoosten mag je altijd om water vragen. Dat is immers van levensbelang in de hitte. In die zin is de weigering van de vrouw dus net zo opmerkelijk. Zij speelt het hard. Is ze soms uit op een confrontatie, zodat ze snel kan weglopen, of geeft het al iets weer van haar innerlijk, is ze verbitterd door wat er in haar leven allemaal speelt?

Uiteindelijk lijkt het niet om alleen maar een slok water te gaan in dit verhaal. Het gaat om het herkennen van de Messias. En om wat die Messias dan voor de vrouw wil betekenen: Levend water. Geen bitterheid meer, niet meer verstoten zijn, een vrouw die weer leeft en mens onder de mensen mag zijn.

Jezus kent haar. Hij doorziet haar leven, en wil haar weer oprichten. En het gaat er niet om of mensen God ontmoeten in Jeruzalem, of in Samaria, in Rome of Loosdrecht, op een berg, of in een tempel of in een kerk hier of daar aan de dijk, maar om Gods Geest die waait waarheen hij wil.

De vrouw gaat terug naar de stad waar zij zo veracht wordt. Ze vergeet haar kruik, maar ze is nu vol van iets anders. Zij die met de nek werd aangekeken, wordt degene die alle mensen in de stad naar Jezus leidt. En de mensen volgen haar!

In de orthodoxe traditie is zij volgens een legende martelares geworden, gestorven omdat ze keizer Nero probeerde te bekeren. Niets minder dus dan de eerste evangeliste!

Jezus kijkt met andere ogen naar deze vrouw.
Jezus geeft haar een totaal nieuw perspectief, een nieuwe blikrichting.
Jezus laat anderen hun blik en oordeel bijstellen.
Jezus kijkt met Gods ogen naar deze vrouw en naar wat zij nodig heeft.
En hij laat haar de Messias herkennen, als eerste, zij, 'outcast' in het kwadraat.

En dat gebeurt allemaal bij die bron.

In het Eerste Testament al de plek waar mensen elkaar ontmoeten, elkaar te drinken geven. Nu dus weer, met Jezus zelf als levend water.

Kan de kerk, onze gemeente, ook zo'n bron zijn? Een ontmoetingsplaats?
Hoe dan, als alles minder wordt en terugloopt?

Jezus kijkt met andere ogen naar de wereld. Hij laat ons met andere ogen kijken. Misschien wel een beetje zoals die Alphonse Muambi, op zoek naar de mens achter de eerste blik, naar het echte verhaal.

Met andere ogen. Ook al lijkt de put soms een uitgedroogde bron. Met stilstaand water. Of een echoput waar steeds hetzelfde gezegd wordt en dezelfde stemmen klinken. Kunnen wij misschien eens met andere ogen kijken? Een klein beetje...? Moge het zo zijn. In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.